

6698 SAYILI
KİŞİSEL VERİLERİN
KORUNMASI
KANUN'UNUN AMACI
VE KAPSAMI

AMAÇ

2010 yılında 5982 sayılı Kanunla Anayasanın 20. maddesine eklenen ek fıkra “Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.” hükmünü amir bulunmakta olup, anılan hüküm ile, herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı anayasal bir hak olarak teminat altına alınmaktadır. Bu bağlamda, bireylerin kendilerini ilgilendiren kişisel veriler üzerinde hangi hak ve yetkilere sahip olduğu ve kişisel verilerin hangi hallerde işlenebileceği hükme bağlanırken, kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenleneceği öngörülmektedir.

Nitekim, Kanun’un 1. maddesinde Kanun’un amacı açık bir şekilde belirtilmiştir. Bu hükme göre amaç, kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemektir.

Maddenin gerekçesinde de belirtildiği üzere Kanun'un amacı, kişisel verilerin işlenmesinin disiplin altına alınması ve Anayasa'da öngörülen başta özel hayatın gizliliği olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin korunmasıdır. Kanun ile son yıllarda önem kazanan, kişinin mahremiyet hakkı ile bilgi güvenliği hakkının korunması ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasların düzenlenmesinin amaçlandığı belirtilmiştir.

Kanunla, kişisel verilerin sınırsız biçimde ve gelişigüzel toplanması, yetkisiz kişilerin erişimine açılması, ifşası veya amaç dışı ya da kötüye kullanımı sonucu kişisel hakların ihlal edilmesinin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

Kişisel verilerin hangi kurallara tabi olarak, hangi şartlarda işlenebileceği hususunu kontrol altına alma amacını güden Kanun, kişisel verilerin işlenmesine ilişkin denetim mekanizmaları getirerek, bu verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini engellemeyi hedeflemektedir. Ayrıca, kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasların da düzenlenmesi Kanun'un amaçları arasında yer almaktadır.

Bu maddeye göre Kanun'un amacı:

- Kişisel verilerin işlenmesinde, kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak,
- Kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemek (disiplin altına almak),
- Mahremiyet hakkının korunması,
- Bilgi güvenliği hakkının korunmasıdır.

KAPSAM

I. KANUN'UN KAPSAMI

Kanun'un 2. maddesinde, Kanun'un kapsamı belirtilmiştir. Bu maddeye göre Kanun, kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ile bu verileri tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işleyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanacaktır.

► Bu Kanun, dijital olmayan ve bir veri kayıt sistemine dahil olmayan kişisel veriler bakımından da uygulanamaz.

► Bu Kanun hükümleri, kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ile bu verileri tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işleyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanır.

Kanun'da kamu kurumları ile özel kuruluşlar açısından ayırım yapılmamıştır. Kanunun belirlediği usul ve esaslar tüm kurum ve kuruluşlar için geçerlidir. Dolayısıyla kamu kurumlarının işlediği kişisel veriler hakkında da bu Kanun hükümleri uygulanacaktır. Kanun kapsamında koruma altına alınan kişisel veriler sadece gerçek kişilere ait olan kişisel veriler olup, tüzel kişilere ait olanlar hukuken koruma altında bulunmamaktadır. Bununla birlikte tüzel kişilere ait olan verilerden gerçek kişilerin belirlenebilmesi mümkün oluyor ise, bu verilerin de Kanun kapsamında değerlendirilmesi söz konusu olacaktır.

Kanun'da kişisel verilerin otomatik olan veya herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla (manuel) işlenmesi bakımından da herhangi bir fark öngörülmemiştir. Bu doğrultuda kişisel verilere ulaşımı kolaylaştıracak şekilde, belirli bir kritere göre yapılandırılmış her türlü sistem Kanun kapsamında değerlendirilecektir.

Günümüzde kişisel veriler büyük oranda otomatik yollarla işlenmektedir. Daha önce otomatik olmayan yollarla işlenmiş verilerin ise pek çok yerde hızla elektronik ortama aktarıldığı görülmektedir. Buna bağlı olarak, *“tamamen veya kısmen otomatik yollarla işlenen veriler”* ve *“herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işlenen veriler”* 6698 sayılı Kanun kapsamında koruma altına alınmıştır. Dolayısıyla Kanun otomatik olmayan yollarla işlenen verileri tamamen kapsam dışında bırakmamaktadır. Burada önemli olan otomatik olmayan yollarla işlenen verilerin veri kayıt sisteminin parçası olup olmadığıdır. Örneğin, herhangi bir kritere bağlı olmaksızın kişilerin ad ve soyadlarının rastgele bir şekilde kağıt üzerine yazılması hali, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamına girmemekle birlikte, söz konusu isimlerin sistematik olarak bir deftere kaydedilmesi halinde, bu veri kaydı Kanun kapsamında değerlendirilecektir.

Kanun'da “kısmen veya tamamen otomatik yolla işleme” ifadesinin ne anlama geldiği açıklığa kavuşturulmamıştır. 108 sayılı Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nde ise “otomatik işleme” ifadesinden; verilerin kaydı, bu verilere mantıksal ve/veya aritmetik işlemlerin uygulanması, verilerin değiştirilmesi, silinmesi, geri elde edilmesi veya dağıtılması işlemlerinin otomatik veya kısmen otomatik yöntemlerle gerçekleştirilmesinin anlaşılacağı ifade edilmiştir.

Herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işlenen veriler de 6698 sayılı Kanun kapsamında korunmaktadır. Veri kayıt sistemi, Kanun'un 3. maddesinde “*kişisel verilerin belirli kriterlere göre yapılandırılarak işlendiği kayıt sistemi*” şeklinde tanımlanmıştır. Dolayısıyla elle işlenen verilerin herhangi bir kriter gereğince yapılandırılan bir kayıt sistemine dahil edilmesi durumunda, bu tür verilerle ilgili olarak da 6698 sayılı Kanun uygulanacaktır.

Otomatik olmayan yollarla işlenen kişisel veriler, bir veri kayıt sisteminin parçası da değilse Kanun kapsamında değerlendirilmeyecektir. Fakat bu durum ilgili verilerin kişisel veri niteliğini etkilemeyeceği için, bu verilere ilişkin hukuka aykırı eylemler de 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu kapsamında suç teşkil etmeye devam edecektir.

6698 sayılı Kanun'da yalnızca gerçek kişilere ait kişisel verilerin kanunun koruma kapsamı içerisinde dâhil olacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla; ilke olarak, tüzel kişilere ait kişisel verilerin korunması 6698 sayılı Kanun'un kapsamı dâhilinde değildir. Fakat tüzel kişiye ait bir verinin elde edilmesi, bir veya birden fazla gerçek kişinin kimliğinin belirlenmesine neden olması halinde, bu tür verilerin de Kanun'un korumasından yararlanması mümkün olabilir.

II. KANUN KAPSAMINA GİRMEYEN DURUMLAR

Kanun sadece gerçek kişilerle ilgili verilere uygulanır. Tüzel kişilerle ilgili veriler bu Kanun kapsamında değildir. Çünkü Kanun'un 1. maddesinde "kişisel verileri işlenen gerçek kişiler" ifadesi kullanılmıştır. Kanunun kişisel verileri işlenmesine ilişkin hükümleri fiziksel olarak kayıt altına alınan ve veri kayıt sisteminin parçası olmayan kişisel verilere de uygulanmaz. Nitekim Kanun'un 1. maddesinde " *tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işlenmesi*" ifadesi kullanılmıştır.

Kanun'un 28. maddesinde tamamen veya kısmen kapsam dışı olan hususlar hükme bağlanmıştır. Bu maddenin 1.

fıkrasında tam istisnalar, 2. fıkrasında ise kısmi istisnalar düzenlenmiştir. Tam istisna halinde Kanun hiçbir şekilde uygulama alanı bulmamaktadır. Kısmi istisnalarda ise, Kanun'un sadece bazı maddeleri (aydınlatma yükümlülüğü, veri sahibinin hakları ve veri sorumluları siciline kayıt) uygulama alanı bulmamaktadır.

a) Tamamen Kanun Kapsamı Dışında Tutulan Hususlar

Kanun'un 28. maddesinin 1. fıkrasında, Kanun'un kapsamına girmeyen durumlar tek tek sayılmıştır. Bunlar:

- Kişisel verilerin, üçüncü kişilere verilmemek ve veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerle uyulmak kaydıyla gerçek kişiler tarafından tamamen kendisiyle veya aynı konutta yaşayan aile fertleriyle ilgili faaliyetler kapsamında işlenmesi.
- Kişisel verilerin resmi istatistik ile anonim hâle getirilmek suretiyle araştırma, planlama ve istatistik gibi amaçlarla işlenmesi.
- Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini, ekonomik güvenliği, özel hayatın gizliliğini veya kişilik haklarını ihlal etmemek ya da suç teşkil etmemek kaydıyla, sanat, tarih, edebiyat veya bilimsel amaçlarla ya da ifade özgürlüğü kapsamında işlenmesi.

- Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliğini, kamu güvenliğini, kamu düzenini veya ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik olarak kanunla görev ve yetki verilmiş kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler kapsamında işlenmesi.
- Kişisel verilerin soruşturma, kovuşturma, yargılama veya infaz işlemlerine ilişkin olarak yargı makamları veya infaz mercileri tarafından işlenmesidir.

Kişisel verilerin aynı konuttaki kişiler tarafından işlenmesi:

Kişisel verilerin, üçüncü kişilere verilmemek ve veri güvenliğine ilişkin yükümlülöklere uyulmak kaydıyla gerçek kişiler tarafından tamamen kendisiyle veya aynı konutta yaşayan aile fertleriyle ilgili faaliyetler kapsamında işlenmesi durumunda Kanun hükümleri uygulanmaz.

Bu fıkra kapsamında; aynı konutta yaşayan aile fertlerinin aile içinde verileri işlenmesi noktasında istisna söz konusudur. Örneğın, doğum günü gibi özel günlerde aile içerisinde çekilen fotoğraflar bu Kanun kapsamında değildir. Ancak bu verilerin 3. kişilerle paylaşılması veya alenileştirilmesi halinde, örneğın doğum gününde çekilen fotoğrafların aleni olacak şekilde sosyal medyada paylaşılması durumunda istisnadan söz edilemeyecektir.

Kişisel verilerin anonim hale getirilerek belirli amaçlar için kullanılması:

Kişisel verilerin resmi istatistik ile (örneğin, TÜİK) anonim hâle getirilmek suretiyle araştırma, planlama ve istatistik gibi amaçlarla işlenmesi durumunda Kanun hükümleri uygulanmaz.

“Anonim hâle getirilmek suretiyle” hükmü iki şekilde yorumlanabilir;

Başlangıçtan itibaren anonim olan verilerin araştırma, planlama ve istatistik gibi amaçlarla kullanılması halinde, anonim veri kişisel veri olmadığı için istisna kapsamındadır. Örneğin, yapılan bir ankette tamamen anonim verilerin kullanılması.

Araştırma, planlama ve istatistik gibi amaçlarla kişisel veri toplanması sonrasında verilerin anonimleştirilmesi de istisna kapsamındadır. Örneğin, istatistik amaçlı ve sonradan anonimleştirmek üzere yapılacak anket için kişisel veri toplanması sonrasında anonimleştirme yapılması durumunda olduğu gibi.

Bu durumda, ilk halde kişisel veri toplama faaliyeti gerçekleştirildiği için Kanun kapsamında yer almakta ve istisna hükümlerine dahil olmamaktadır. Ancak, daha sonra bu veriler anonimleştirildiği için Kanun kapsamına girmemektedir.

“Araştırma, planlama ve istatistik gibi” düzenlemesindeki “gibi” sözcüğü, bu sayılanların örnek olduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla benzer yöntemlerin de istisna kapsamında yer alabileceği söylenebilir. Burada önemli olan, bu bilgilerin anonimleştirilmesidir.

Kişisel verilerin sanat, tarih, edebiyat veya bilimsel amaçlarla ya da ifade özgürlüğü kapsamında işlenmesi:

Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini, ekonomik güvenliği, özel hayatın gizliliğini veya kişilik haklarını ihlal etmemek ya da suç teşkil etmemek kaydıyla, sanat, tarih, edebiyat veya bilimsel amaçlarla ya da ifade özgürlüğü kapsamında işlenmesi durumunda bu Kanun hükümleri uygulanmaz.

Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini veya ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik olarak kanunla görev ve yetki verilmiş kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler kapsamında işlenmesi:

Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini veya ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik olarak kanunla görev ve yetki verilmiş kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler kapsamında işlenmesi durumunda bu Kanun hükümleri uygulanmaz. Buna göre milli istihbarat birimlerinin milli savunmayı, kamu güvenliğini, milli güvenliği, kamu düzenini ve ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik faaliyetler kapsamında işlediği veriler kanun kapsamı dışında tutulmaktadır. Aynı şekilde, belirtilen amaçlarla suç gelirlerinin aklanması, terörizmin finansmanının önlenmesi ve mali suçların araştırılması konusunda yetkili birim (Mali Suçları Araştırma Kurulu) tarafından yürütülen faaliyetler kapsamında işlenen veriler de bu istisna kapsamındadır. Bu konularda yetkili birimin; milli savunmayı, milli güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini ve ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik olmak üzere mali araştırma

yapmak, mali istihbarat elde etmek ve üretmek, veri toplamak, şüpheli işlem bildirimleri ve diğer bildirimleri almak, analiz etmek, inceleme yapmak, değerlendirmek ve ilgili kurumlarla paylaşmak suretiyle işlediği veriler de kapsam dışındadır.

Kişisel verilerin yargı ve infaz mercileri tarafından işlenmesi:

Kişisel verilerin soruşturma, kovuşturma, yargılama veya infaz işlemlerine ilişkin olarak yargı makamları veya infaz mercileri tarafından işlenmesi durumunda bu Kanun hükümleri uygulanmaz.

b) Kısmen Kanun Kapsamı Dışında Tutulan Hususlar

Kanun'un 28. maddesinin 2. fıkrasında sadece belli durum ve şartlarda Kanun'un kapsamına girmeyen hususlar düzenlenmiştir. Buna göre; Kanun'un amacına ve temel ilkelerine uygun ve orantılı olmak kaydıyla, veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğünü düzenleyen 10. madde, zararın giderilmesini talep etme hakkı hariç ilgili kişinin haklarını düzenleyen 11. madde ve Veri Sorumluları Siciline kayıt yükümlülüğünü düzenleyen 16. madde hükümleri aşağıdaki hâllerde uygulanmaz:

- Kişisel veri işlemenin suç işlenmesinin önlenmesi veya suç soruşturması için gerekli olması. (Örneğin, bir polisin ciddi bir suçla ilgili şüphelinin kişisel verilerini

işlemesi bu kapsamda değerlendirilebilecektir. Çünkü polisin hangi kişisel verilerini işlediği veya hangi amaçlarla işlediğini şüpheliye anlatması halinde, şüphelinin ilgili verileri yok etmesi veya silmesi riski doğacaktır.)

- İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş kişisel verilerin işlenmesi. (Örneğin, kişinin herkesin erişimine açık bir şekilde sosyal medya hesabında kişisel verisini paylaşması halinde verinin işlenmesi.)
- Kişisel veri işlemenin kanunun verdiği yetkiye dayanılarak görevli ve yetkili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca, denetleme veya düzenleme görevlerinin yürütülmesi ile disiplin soruşturma veya kovuşturması için gerekli olması.
- Kişisel veri işlemenin bütçe, vergi ve mali konulara ilişkin olarak Devletin ekonomik ve mali çıkarlarının korunması için gerekli olması.

Kanun'da belirtildiği gibi 10. 11. ve 16. maddelerin uygulanmaması için maddede belirtilen ihtimallerden birinin gerçekleşmesi gerekir. Ayrıca bu hükümlerin uygulanabilmesi için belirtilen istisnai hallerin Kanun'un amacına, temel ilkelerine uygun ve orantılı olması gerekir.

www.kvkk.gov.tr